

Αγαπητοί μου φίλοι,

Επιτρέψτε μου να σας αποκαλώ φίλους, αφού εδώ και δεκαεξήμισυ χρόνια και συγκεκριμένα από τον Ιανουάριο του 2002, που δημοσιεύτηκαν στο τεύχος 90 του «Λύχνου» τα πρώτα ποιήματά μου μεταφρασμένα από την αείμνηστη Renee Jacquin, με δεχθήκατε στην συντροφιά σας κι έκτοτε ανελλιπώς είμαστε σε επικοινωνία και ουσιαστική πνευματική επαφή. Βέβαια από τον Απρίλιο του 2006 και το τεύχος 107 του «Λύχνου» την σκυτάλη του μεταφραστή (και αυθεντικού ερμηνευτή μου στην γαλλική γλώσσα) πήρε η εξαιρετική φιλόλογος και πολύ φίλη μου πλέον Janine Kaminski. Δεν ξέρω για τί να σας ευχαριστήσω πρώτα. Για την τιμή που μού κάνετε όλα αυτά τα χρόνια, που ανιδιοτελώς (θα σας πώ πιο κάτω τί εννοώ) δέχεστε και δημοσιεύετε στον έγκυρο και πολυσχιδή «Λύχνο» πονήματά μου ή για την απεριόριστη χαρά που νιώθω σήμερα νάμαι μαζί σας πρόσωπο με πρόσωπο. Εκτός φυσικά από την Janine (επιτρέψτε μου την οικειότητά μου μαζί της, που οικοδομήσαμε δώδεκα χρόνια τώρα) θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους σας, από καρδιάς, που τόσο ευγενικά με υποδέχεστε εδώ αλλά και ιδιαίτερα τον κ. Boudignon και την κα Blanc. Τον κ. Boudignon, που

με τίμησε με ένα κριτικό του άρθρο στον «Λύχνο» για την συλλογή μου «Ξηροί καρποί» και την κα Blanc, που αφιέρωσε τον χρόνο της και με αγάπη, όπως φάνηκε από το αποτέλεσμα της εργασίας της, μού έστειλε πάντα έτοιμο και εγκαίρως για τύπωμα τα γαλλικά ποιήματα κάθε συλλογής. Ναι, ακούσατε σωστά. Τα γαλλικά ποιήματα. Γιατί η μεταφραστική δουλειά της Janine, όπως πολλοί γαλλομαθείς φίλοι μου με διαβεβαίωσαν, αλλά κι εγώ με τις πενιχρές μου γνώσεις διαισθάνομαι, απέδωσε στην γαλλική γλώσσα γαλλικά πρωτότυπα ποιήματα και όχι μεταφράσεις ελληνικών πρωτοτύπων, που μάλλον υπολείπονται των γαλλικών.

Να πώ τώρα εν παρενθέσει τί εννοώ ανιδιοτελή υποδοχή. Εννοώ αποδοχή του έργου, ανεξάρτητα από τον δημιουργό. Ανεξάρτητα από την προσωπική σχέση μαζί του, η οποία στην καλύτερη περίπτωση έχει την μορφή φιλίας και στην χειρότερη συναλλαγής. Δεν χρειάζεται, νομίζω, να διευκρινίσω ότι αυτή η ειδική συναλλαγή δεν έχει οικονομικό περιεχόμενο και είναι στην παρ'ημίν ποιητική συντεχνία φαινόμενο συχνό. Βλέπετε, η ποιητική φιλοδοξία κείται υπεράνω χρημάτων. Αλλά κι αυτά μπορούν να ξοδευτούν αφειδώς προκειμένου να εξασφαλιστούν δημόσιες σχέσεις και η σχετική διαφήμιση. Το θλιβερό αποτέλεσμα προδίδουν οι κατ'όνομα πλέον πολλές στήλες κριτικής. Οι οποίες στην καλύτερη περίπτωση

μέσα σε νεφελώδη σχήματα λόγου κρύβουν την γνώμη του κριτικού και αντί να αναφέρονται στο κρινόμενο έργο υπηρετούν την δική του φιλαρέσκεια, είτε στην χειρότερη περίπτωση εκφυλίζονται σε μετά πολλών επαίνων απλές παρουσιάσεις. Αυτό θέλω να πώ. Η ανιδιοτέλεια, ανεξάρτητα ακόμη και από την ευστοχία στην αποτίμηση του έργου, που υποδέχεται, καταργεί τις παθογένειες, που περιέγραψα, εξαλείφει την πικρία, την οποία δεν κρύβω, κι ο ίδιος συχνά έχω νιώσει κι αποτελεί την μεγαλύτερη ενθάρρυνση, που εγώ τουλάχιστον έχω σπανιότερα αιστανθεί. Γιατί το αντίθετο της ανιδιοτελούς αποδοχής δεν είναι καν η ανιδιοτελής απόρριψη, αλλά η αδιαφορία.

Μια τελευταία αρνητική σκέψη μόνο. Αδιαφορία για την ποίηση δείχνει στις μέρες μας και το κοινό. Για να το πώ στην αγοραία αργκό: Τί πουλάει σήμερα η ποίηση; Το πιο επιτυχημένο ποιητικό βιβλίο όσα αντίτυπα το πιο αποτυχημένο πεζογραφικό. Ίσως αυτό το γεγονός συρρικνώνει την ποιητική συντεχνία σε μικρό χωριό. Και όπως λέμε στην Ελλάδα, ίσως και στην Γαλλία, μικρό χωριό κακό χωριό. Από την άλλη όμως πλευρά είναι γενικά παραδεδεγμένο ότι το επίπεδο της ελληνικής ποίησης είναι υψηλό. Δεν ξέρω αν αυτό είναι θέμα στατιστικής. Ότι σε δέκα εκατομμύρια έλληνες που γράφουν ποίηση (αλλά δεν αγοράζουν, μόνο πληρώνουν για να εκδώσουν τα βιβλία τους) θα εμφανιστούν και δέκα ποιητές

επιπέδου Νόμπελ. Έτσι όμως εξηγείται και το γεγονός ότι αρκετοί εκδοτικοί οίκοι δέχονται να εκδώσουν ποιητικά βιβλία. Είτε για να εισπράξουν κάτι από τον ποιητικό συρφετό που γυρεύει ομοιοκαταληξία, σύμφωνα με τον Καρυωτάκη, είτε για λόγους γοήτρου.

Και να μπώ τώρα σ'ένα κεφάλαιο που αφορά την εμμονική διάκριση των ποιητών σε γενεές. Γενιά του 30 (Σεφέρης, Ελύτης, Ρίτσος) πρώτη μεταπολεμική, δεύτερη μεταπολεμική γενιά, γενιά του 70. Πολύς λόγος γίνεται για την τελευταία, τελευταίως. Σε αυτήν θα ανήκα και εγώ, αν είχα μνημονευτεί. Δεν έχω, αλλά ούτως ή άλλως δεν νομίζω ότι έχουν νόημα αυτές οι διακρίσεις. Θεωρώ ότι η τέχνη της ποίησης είναι ενιαία και αδιαίρετη. Προσδιορίζεται, επηρεάζεται, βαραίνει βέβαια από τις ιστορικές και γλωσσικές εποχές, από την ιδιοσυγκρασία και προσωπικότητα του κάθε ποιητή, αλλ'η βαθύτερη συγκίνηση, όταν αναβλύζει, εξαρτάται από την ποιότητα των πετρωμάτων της ομηρικής πηγής, που για μάς τους νεοέλληνες ποτίστηκε από τον Σολωμό.

Από ποιούς ποιητές έχω επηρεαστεί. Λέγεται και το γράφει και η Janine Kaminski: από τον Κώστα Καρυωτάκη και τον Κωνσταντίνο Καβάφη. Παρότι αποτελεί ιεροσυλία η σύγκριση, αποδέχομαι την επιρροή. Ίσως είναι παράδοξο, αλλά χωρίς να μοιάζω

σε τίποτε με την γραφή, το ύφος και την θεματολογία του, βαθύτατα υπαρξιακή, σφραγισμένη από τα αποτελέσματα του εμφυλίου πολέμου, καθόλου σε ψευδές ιστορικό, αλλά σε ανθρώπινο επίπεδο, αγαπώ έως δακρύων και θαυμάζω τον σπουδαιότερο κατά την γνώμη μου έλληνα ποιητή του 20^{ου} αιώνα, τον λιγώτερο μεταφρασμένο, ίσως και αμετάφραστο Τάσο Λειβαδίτη. Από την ηλικιακή γενιά μου θέλω να μνημονεύσω, για λόγους δικαιοσύνης κάποιους που δεν ευτύχησαν να ακουστούν, τον Ανδρέα Τζουράκη και τον Στέλιο Μαγγανιά, όπως τους ξεχώρισα, τον πρώτο μόνο από το έργο του, γιατί όταν το ανεκάλυψα, εκείνος είχε κιόλας νεώτατος πεθάνει και τον δεύτερο από την ποιητική ζωή του (ήμασταν στενοί φίλοι), ζωή που τον οδήγησε όμως πρόσφατα στον θάνατο. Το μοναδικό του βιβλίο εξέδωσε το 1974 και έκτοτε κλείδωσε ό,τι έγραψε στο συρτάρι του. Ελπίζω μια μέρα να το ξεκλειδώσω και να παραδώσω το συνολικό έργο του στο τυπογραφείο και ίσως ένα μέρος στην Janine Kaminski. Θα ήθελα να αναφερθώ και σ'έναν ακόμη έλληνα εξαιρετικά ταλαντούχο νεώτατο ποιητή και έξοχο πεζογράφο, με τον οποίο με χωρίζουν 32 χρόνια, και τον οποίο είχα την ευκαιρία να παρουσιάσω στο αθηναϊκό κοινό πριν από ένα χρόνο. Είθε μέσω της Janine Kaminski να τον γνωρίσετε και σεις. Το όνομά του: Στέλιος Μοίρας.

Πολύ αξιότεροι εμού έχουν αναλυτικά μιλήσει και γράψει για τις επιρροές της γαλλικής ποίησης στην ελληνική. Την παγκόσμια όμως άλλαξε συθέμελα μόνον ο απόλυτος ποιητής, ο Arthur Rimbaud, που η κορύφωση του έργου του σταμάτησε στα δεκαεννιά του χρόνια και η περίπτωση του αποδεικνύει την σημασία του έμφυτου ταλέντου, κάτι που αποθαρρύνει στην πραγματικότητα όλον τον κατά Καρυωτάκη ποιητικό συρφετό να διεκδικήσει, όσο κι αν κοπιάσει, έστω και σε μέρος του έργου, έστω και σ'ένα ποίημα, την ποιητική ισοτιμία. Ακόμη και ο υπόλοιπος βίος του Rimbaud και η σιωπηλή του αξιοπρέπεια, η άρνησή του δηλαδή να ανταγωνισθεί, όχι να ξεπεράσει, τον ίδιο του τον εαυτό, είναι δίδαγμα, αλλά εις ώτα μη ακουόντων, όλων των υπολοίπων.

Αυτά τα λίγα είχα να σάς πώ, τα υπόλοιπα είναι υπόθεση ποίησης δωματίου, για την οποία δεν έχω καμμία ψευδαίσθηση πόσο μικρές δυνάμεις διαθέτω, αλλ' αφού δεχθήκατε να την ακούσετε, έτσι, όπως την εξέπεμψα από την μακρινή γωνιά μου, παρακαλώ δεχθείτε απόψε δια ζώσης και την ευγνωμοσύνη μου.